

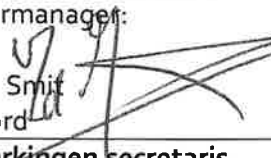
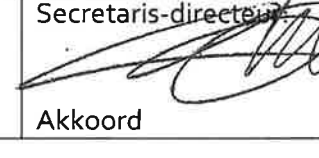

PEILBESLUIT OUDE WILLEM

Vergadering d.d.: 01-07-14

Agendapunt:

Portefeuille:	Beleid landelijk gebied	Reg.no.:	WFN1410342-
Portefeuillehouder:	ing. A.A. Rispens	Status:	Openbaar
Cluster/Stafeenheid:	/ABPPV	In DB d.d.:	01-07-14
Beh. door:	J. van der Velde	In WF d.d.:	
Tel.no. beh. medew.:	058-292 2705	In APFZ d.d.:	
		In AB d.d.:	
		In OR d.d.:	
Onderwerp: Peilbesluit Oude Willem			
Beslispunten: Het dagelijks bestuur besluit:			
1. Het ontwerp-peilbesluit Oude Willem inspraakrijp te verklaren conform de toelichting met peilenkaart.			
Standpunt portefeuillehouder: Akkoord			
Clustermanager: drs. R. Smit Akkoord	Manager control: Akkoord	Secretaris-directeur: Akkoord	
Opmerkingen secretaris-directeur:			
Communiqué:			
Het dagelijks bestuur heeft besloten:			
1. De peilen in het plangebied Oude Willem te wijzigen; 2. Het ontwerp-peilbesluit Oude Willem inspraakrijp te verklaren.			
Besluit, genomen in DB:			

Stafeenheid: ABPPV
Cluster:

Behandeld door:
J. van der Velde / 058-292 2705

Portefeuillehouder:
ing. A.A. Rispens

Agendapunt van de vergadering van het dagelijks bestuur van 1 juli 2014.

Onderwerp: Peilbesluit Oude Willem

Bijlage(n):

1. Peilenkaart Toekomstige situatie
2. Toelichting

Het dagelijks bestuur besluit:

Het dagelijks bestuur besluit:

1. De peilen in het plangebied Oude Willem conform de peilenkaart en toelichting in bijlage 2 en 3 te wijzigen;
2. Het ontwerp-peilbesluit Oude Willem inspraakrijp te verklaren.

Inleiding

In het kader van de EHS inrichting in het gebied Oude Willem is het nodig om de waterhuishoudkundige inrichting en waterpeilen te wijzigen. Dit vloeit voort uit de functiewijziging van landbouw naar natuur (EHS). In nauwe samenspraak met de provincie Drenthe, de gemeente Ooststellingwerf, de gemeente Westerveld en het waterschap Reest en Wieden is een watergebiedsplan opgesteld. Voor de Friese zijde vormt dit plan de concrete uitwerking (maatregelen en waterpeilen) van het watergebiedsplan Appelscha voor het deelgebied Oude Willem.

Het plangebied Oude Willem is in totaal circa 450 hectare groot waarvan 200 hectare deel (het oostelijke deel) binnen het beheergebied van Wetterskip Fryslân valt. Het deel van de Oude Willem dat binnen het beheergebied van Wetterskip Fryslân valt ligt ten zuiden van Terwisscha ten westen van de N381 en ten oosten van de provinciegrens met Drenthe. De noordgrens wordt gevormd door de grens met de bossen van de boswachterij Appelscha.

In het kader van het gebiedsproces Oude Willem is een vrijwillige Plan-Mer uitgevoerd. In 2013 is een Ruimtelijk ontwerp opgesteld, dat in hoofdlijnen de toekomstige inrichting van het natuurgebied de Oude Willem schetst. Voor deze nieuwe inrichting (van landbouw naar natuurfunctie) van het gebied is een inrichtingsplan opgesteld en voor dit plan is een mer uitgevoerd. In deze mer is het effect op het watersysteem beoordeeld. In de mer heeft het inrichtingsplan positief gescoord op waterkwantiteit, -kwaliteit en watersysteemherstel.

Het gebied is aangewezen in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) als toekomstig natuurgebied en maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. Een deel van de Oude Willem is reeds ingericht als natuur en een deel is in gebruik als landbouwgronden. Het huidige gebruik van de landbouwgronden van de Oude Willem zorgt voor verdroging in de aanliggende hoogveentjes, vennen en vochtige terreinen [ref. 3] en komt niet overeen met de functie en kwaliteit van het gebied die het Rijk en de provincies Drenthe en Fryslân voor ogen hebben. Daarom is het de bedoeling om de Oude Willem als natuurgebied in te richten.

De maatregelen zijn gericht op peilverhoging ter bestrijding van de verdroging in het Drents Friese Wold, herstel van het brongebied van de Vledder Aa (beekherstel) en het beter kunnen vasthouden/bergen van water. Het nu bemalen plangebied voert straks (als brongebied) weer onder vrij verval af op de Vledder Aa.

In de projectgroep Oude Willem is het inrichtingsplan en toekomstige waterpeilen ook met de gemeente Ooststellingwerf besproken. De gemeente kan zich vinden in de plannen en toekomstige waterpeilen. De projectgroep adviseert het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân om het peilbesluit inspraakrijp te verklaren.

Beoogd resultaat

Het beoogd resultaat bestaat uit:

- Afstemming van de waterhuishouding op de nieuwe natuurfunctie in de Oude Willem.

Argumenten

1.1. Het nieuwe peilbesluit draagt bij aan de verdrogingsbestrijding in het Nationaal Park/N2000 gebied en past in het watergebiedsplan Appelscha.

De maatregelen bestaan uit peilverhoging ten behoeve van de grondwaterafhankelijke natuur in het Nationaal Park Drents Friese Wold. Dit sluit aan op het watergebiedsplan Appelscha waarin ten aanzien van de Oude Willem is opgenomen dat in het kader van de gebiedsontwikkeling Oude Willem onderzoek plaatsvindt naar mogelijkheden van peilverhoging om de verdroging in het Drents Friese Wold te verminderen. Dit peilbesluit geeft daar invulling aan.

1.2. De peilwijzigingen passen in het vigerend beleid .

Het peilbeheer is geënt op de uitgangspunten van Waterbeheer 21^e eeuw: Vasthouden, bergen, afvoeren. In het brongebied Oude Willem is de strategie het vasthouden en bergen van water. Door de inrichting (met een brede ondiepe slenk in combinatie met een knijpstuw) nemen de mogelijkheden om boven maaiveld water te bergen sterk toe. Waterschap Reest en Wieden heeft voor het gebied Oude Willem een doelstelling vastgelegd om 400.000 m³ water te kunnen bergen. Met de huidige inrichting (670.000 m³ water 1x/100 jaar) wordt daar ruim aan voldaan. Omdat het gebied afstroomt naar Drenthe heeft Wetterskip Fryslân, afgezien van de uitgangspunten WB21 en de waterhuishouding afstemmen op de functies natuur en bebouwing, geen concrete waterdoelen (zoals berging in deelsystemen) voor de Friese zijde vastgesteld. Wel heeft het waterschap gepleit voor een knijpstuw om afvoerpieken af te vlakken en zo invulling te geven aan WB21. Waterschap Reest en Wieden kan zich hierin vinden.

Door vergroting van het voedingsgebied van de beek Vledder Aa zal de ecologische toestand van de beek verbeteren. Dit peilbesluit leidt dus op langere termijn ook tot een verbetering van de waterkwaliteit. Het aantal peilvakken neemt toe met 1 peilvak. Dit is nodig omdat bebouwing en natuur heel andere (strijdige) eisen aan de waterhuishouding stellen. Hierdoor is het niet mogelijk om met hetzelfde peil beide belangen goed te bedienen. De inrichting van het stuwende kunstwerk

vindt zodanig plaats dat het peilbeheer zelfregulerend is en er sprake is van een onderhoudsarme constructie.

1.3. Het hydrologisch onderzoek toont aan dat er geen nadelige gevolgen voor ander belangen zijn te verwachten.

Rond de (te handhaven) bebouwing blijft sprake van een op bebouwing toegesneden waterpeil en drooglegging van 1 meter. Dit voldoet aan de norm voor bebouwing.

De bebouwing wordt (net als nu) bemalen door het gemaal van Reest en Wieden en het schouwslotenpatroon blijft ook ongewijzigd.

Het effect op naastgelegen landbouwgronden is nihil omdat de huidige grondwaterstanden in het landbouwgebied ten zuiden van het plangebied ook al relatief laag zijn. De aanwezige drainage roomt de voorspelde kleine (enkele centimeters) stijging van de gemiddelde hoogste grondwaterstand af.

Risico's

Geen

Financiën en capaciteit

Met dit peilbesluit zijn (t.o.v. de uitwerking van het watergebiedsplan Oude Willem) geen extra investeringen gemoeid. In de begroting van 2014 is rekening gehouden met dit project. Voor het beschikbaar stellen van het uitvoeringskrediet zal nog een voorstel aan het bestuur worden voorgelegd.

Uitvoering

Procedure

Dit peilbesluit wordt genomen op grond van de Waterwet, de Waterverordening provincie Fryslân en afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Na behandeling van het ontwerp peilbesluit door het dagelijks bestuur wordt het ontwerp peilbesluit gedurende zes weken ter inzage gelegd. Belanghebbenden kunnen gedurende deze termijn hun zienswijzen tegen het ontwerp peilbesluit indienen bij het dagelijks bestuur van het waterschap. Het ontwerp peilbesluit wordt gepubliceerd in het waterschapsblad op www.overheid.nl. Zie voor meer informatie hierover: www.wetterskipfryslan.nl/bekendmakingen. Hier kunt u ook de publicaties op www.overheid.nl inzien.

Coördinerende rol Provincie Drenthe en gelijktijdige publicatie

Omdat in de gebiedsontwikkeling Oude Willem sprake is van een complexe samenwerking tussen twee provincies, twee gemeenten en twee waterschappen heeft de provincie Drenthe de coördinatie van de ter visie legging op zich genomen. Dit betekent dat alle besluiten die betrekking hebben op de Oude Willem (de M.e.r., het projectplan Oude Willem, het Watergebiedsplan Oude Willem, het Inrichtingsplan WILG en voor WF het Peilbesluit tegelijkertijd ter visie worden gelegd.

Inwerkingtreding

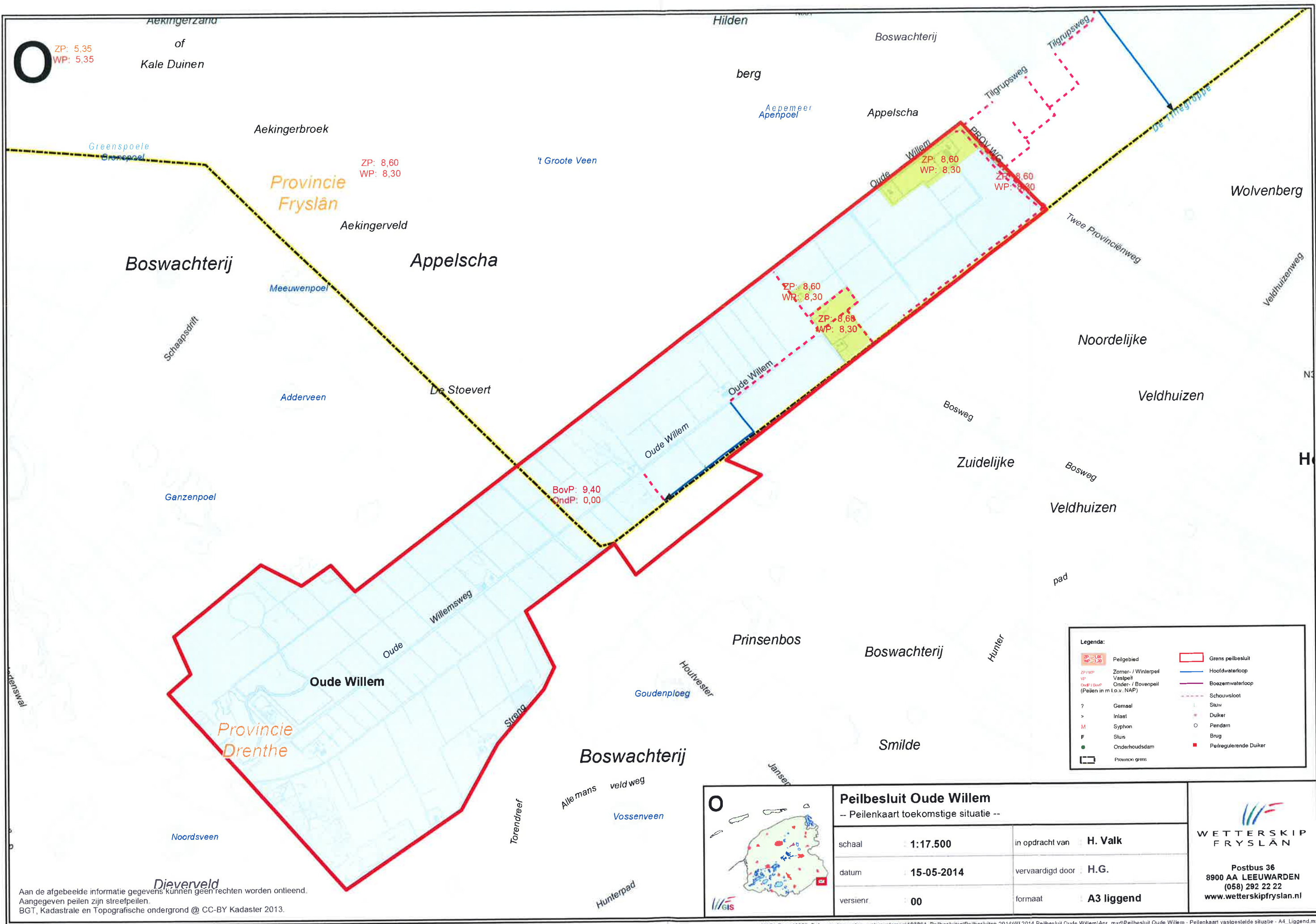
Het peilbesluit treedt in werking na uitvoering van de inrichtingsmaatregelen.

Communicatie

De klankbordgroep Oude Willem communiceert met de streek. Wetterskip Fryslân is hierbij aanwezig maar neemt niet zelf het initiatief om informatieavonden te organiseren.

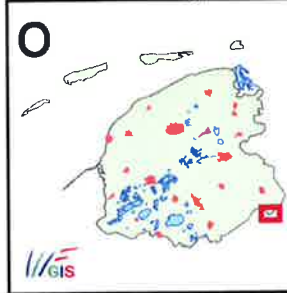

ZP: 5,35
WP: 5,35

Legenda:

	Peilgebied		Grens peilbesluit
	Zomer- / Winterpeil		Hoofdwaterloop
	Vasipeil		Boezemwaterloop
	Onder- / Bovenpeil (Peilen in m t.o.v. NAP)		Schouwslot
	Gemaal		Stuw
	Inlaat		Duiker
	Syphon		Pendam
	Sluis		Brug
	Onderhoudsdam		Peilregulerende Duiker
	Provincie grens		

Peilbesluit Oude Willem			
-- Peilenkaart toekomstige situatie --			
schaal	1:17.500	in opdracht van	H. Valk
datum	15-05-2014	vervaardigd door	H.G.
versienr.	00	formaat	A3 liggend

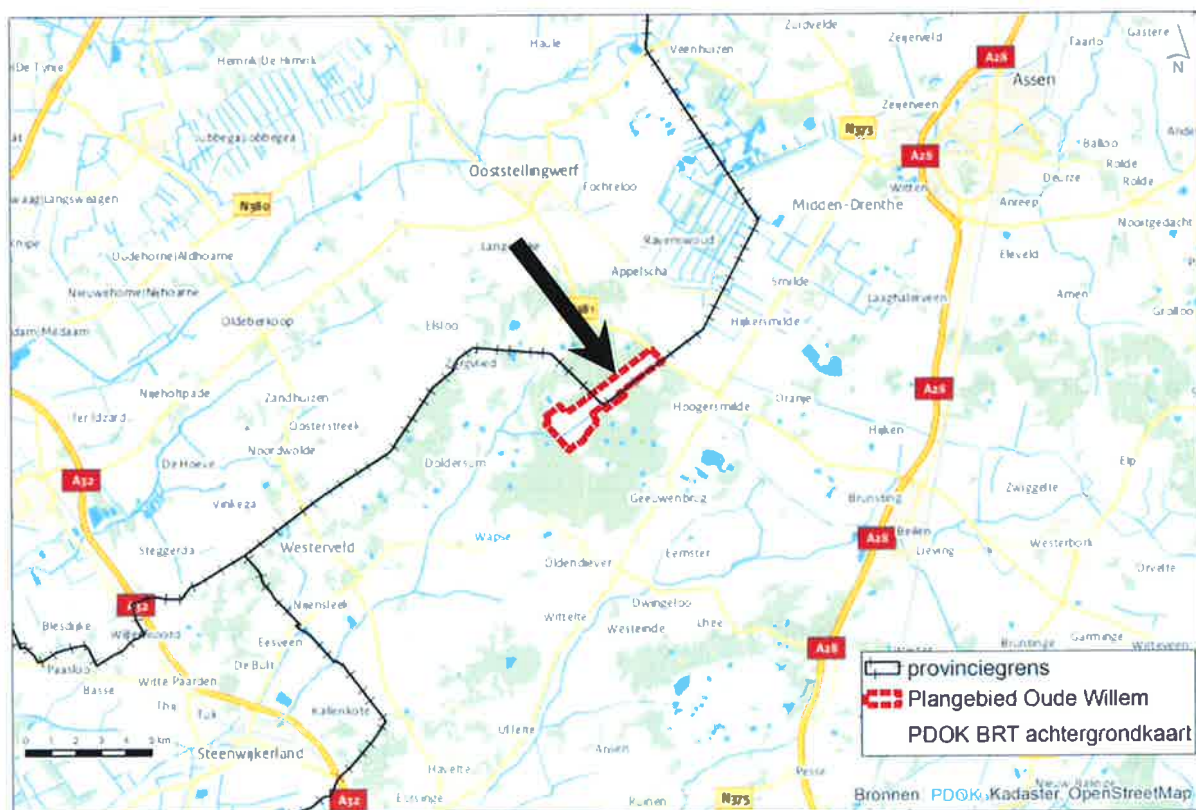
**WETTERSKIP
FRYSLÂN**

Postbus 36
8900 AA LEEUWARDEN
(058) 292 22 22
www.wetterskipfryslan.nl

Aan de afgebeelde informatie gegevens kunnen geen rechten worden ontleend.
Aangegeven peilen zijn streefpeilen.
BGT, Kadastrale en Topografische ondergrond @ CC-BY Kadaster 2013.

Toelichting Peilbesluit Oude Willem

Peilbesluit n.a.v. het Watergebiedsplan Oude Willem (onderdeel van Watergebiedsplan Appelscha)

Datum
Status

Wetterskip Fryslân
Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden
Telefoon 058-292 22 22 – Fax: 058-292 22 23

1	INLEIDING.....	4
1.1	Waarom een peilbesluit?.....	4
1.2	Beleidskader peilbesluiten	4
1.3	Van watergebiedsplan naar peilbesluit	5
1.4	Leeswijzer.....	5
2	PROCEDURE	5
2.1	Voorlichting en communicatie	5
2.2	Inspraakprocedure	5
2.3	Besluitvorming, zienswijzen en beroep	6
2.4	Looptijd en inwerkingtreding.....	6
3	PLANGEBIED	6
3.1	Ligging.....	6
3.2	Watersysteem	7
3.3	Gebiedspecifieke kenmerken.....	8
4	WAT WORDT HET PEIL?	10
4.1	Gewenst peilbeheer	10
4.2	Doelrealisatie landbouw en natuur	12
4.3	Knelpunten	12
4.4	Peilvoorstellen	12
4.5	Bandbreedte vast gelegde peilen.....	13
5	EFFECTEN VAN DE PEILWIJZIGINGEN	1
5.1	Effecten op het watersysteem	1
5.2	Effecten op de gebruiksfuncties.....	2
5.3	Overige effecten	5
6	TOETSING AAN BELEID EN REGELGEVING	6
7	CONCLUSIE	6

Bijlagen:

1. Tabel met peilen van alle peilgebieden
2. Peilenkaart volgens peilbesluit
3. Peilenkaart werkelijke situatie
4. Peilenkaart toekomstige situatie met watersysteem inrichting met nummering peilvakken

INLEIDING

Waarom een peilbesluit?

Wetterskip Fryslân is verantwoordelijk voor het waterbeheer in de provincie Fryslân en een gedeelte van de provincie Groningen.

Zonder peilbeheer zouden onze steden, dorpen en polders onbewoonbaar zijn. Peilbeheer is een complex samenspel van belangen. Binnen één gebied, bijvoorbeeld een polder, gebruiken mensen de grond voor verschillende functies, zoals wonen, recreatie, landbouw en industrie. De bewoners van een gebied hebben graag een droge kruipruimte onder hun huis, agrariërs in datzelfde gebied willen een ideale (grond)waterstand voor hun gewassen en natuurbeheerders willen bijvoorbeeld de unieke plasdrasvegetatie behouden waar juist relatief hoge waterstanden voor nodig zijn. Daarom legt het waterschap in een integraal peilbesluit per peilgebied een peil en de marges vast waarbinnen het waterpeil mag variëren.

Een peilbesluit geeft de bewoners en gebruikers van een gebied duidelijkheid en zekerheid over de waterpeilen die door het waterschap worden nagestreefd. Er zijn echter omstandigheden (extreme weersomstandigheden, calamiteiten), waarin het vastgestelde peil tijdelijk niet kan worden gehandhaafd. Het is vanzelfsprekend dat het waterschap bij deze buitengewone omstandigheden er naar streeft om zo snel mogelijk de vastgestelde waterpeilen te herstellen.

Het peilbeheer dat wenselijk is voor de diverse functies in een peilgebied ligt ten grondslag aan een peilbesluit. Voor het gebied Oude Willem is dat het watergebiedsplan Appelscha en de nadere uitwerking daarvan in het watergebiedsplan Oude Willem.

Beleidskader peilbesluiten

Waterwet

Als waterbeheerder is het Wetterskip Fryslân op grond van de Waterwet en het waterhuishoudingsplan verplicht peilbesluiten vast te stellen voor de gebieden onder haar beheer. Een peilbesluit is een door de waterbeheerder, op basis van een integrale afweging van belangen, opgesteld besluit, waarin de gewenste oppervlaktewaterpeilen zijn vastgelegd.

Provinciaal waterhuishoudingsplan (WHP)

In het plan staan doelen die de provincie Fryslân in de planperiode wil bereiken. Het plan geeft kaders voor het waterbeheer, dat door het waterschap, gemeenten en andere partijen wordt uitgevoerd. Het Waterhuishoudingsplan is in nauw overleg met Wetterskip Fryslân opgesteld. Met het WHP bepalen de Provinciale Staten aan welke eisen het watersysteem moet voldoen. Normeringen en strategische keuzes zijn het Waterhuishoudingsplan en bijbehorende Waterverordening vastgelegd. De functies in het Waterhuishoudingsplan zijn maatgevend voor peilbesluiten. Voor het voldoen aan de normering behoort het heroverwegen van functies tot de mogelijkheden.

Waterbeheerplan (WBP)

De Waterwet schrijft ook voor dat alle waterbeheerders een Waterbeheerplan (WBP) voor een periode van zes jaar, van 2010 tot en met 2015, vaststellen. In het WBP staan de maatregelen die Wetterskip Fryslân van 2010-2015 neemt om het watersysteem op orde te houden en te verbeteren: schoon water en droge voeten in het beheersgebied. In de beheerperiode van 2010-2015 wordt de analyse naar het Gewenst Peilbeheer uitgevoerd in watergebiedsplannen. Wijziging van het peilbeheer voor het oplossen van de knelpunten in

het watersysteem worden vastgesteld in de peilbesluit. Voor dit peilbesluit is het watergebiedsplan Appelscha en Oude Willem van belang.

Van GGOR naar peilbesluit

Het Watergebiedsplan Appelscha is reeds vastgesteld. Het gebied Oude Willem maakt hier onderdeel van uit. Het gebiedsproces in de Oude Willem liep al voor de opstelling van het watergebiedsplan Appelscha. Daarom is ten aanzien van het gewenst peilbeheer voor dit deelgebied gesteld dat het gewenste peilbeheer gelijk is aan de uitkomst van het lopende gebiedsproces in de Oude Willem. Het waterbeheerplan Oude Willem is hier het resultaat van. Dit watergebiedsplan doorloopt momenteel de procedure tot vaststelling. Het nu voorliggende peilbesluit vormt het sluitstuk van het traject van het watergebiedsplan dat de kaders voor de vast te stellen peilen bevat.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 is de aanleiding, het beleidskader en de relatie met het watergebiedsplan Appelscha en Oude Willem voor dit het peilbesluit beschreven. Hoe de procedure eruit ziet is beschreven in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 volgt een korte gebiedsbeschrijving van de huidige situatie. Hoofdstuk 4 geeft de doelrealisatie en knelpunten uit het watergebiedsplan weer, waarna de peilvoorstellen zijn beschreven. In hoofdstuk 5 zijn de effecten van de toekomstige peilen op de functies bebouwing en infrastructuur, landbouw, natuur, waterkwaliteit, beheer en onderhoud en archeologie en cultuurhistorische waarden nader uitgewerkt en beschreven. De toetsing aan beleid en regelgeving komt in hoofdstuk 6 aan de orde. In hoofdstuk 7 volgt de conclusie. Het kaartmateriaal is in de bijlagen toegevoegd en eveneens digitaal in te zien op de internetsite van Wetterskip Fryslân.

PROCEDURE

Voorlichting en communicatie

Dit voorstel is aan de projectgroep Oude Willem voorgelegd en daarna in het Dagelijks Bestuur van het waterschap inspraakrijp verklaard. Het inrichtingsplan voor de waterhuishouding is in het voorjaar van 2013 ook in een publieksavond gepresenteerd. Alle stukken die van de verschillende overheden worden gepubliceerd gaan op het zelfde moment ter visie. Zowel de uitwerking van het watergebiedsplan Appelscha voor het deelgebied Oude Willem als het peilbesluit worden vastgesteld door het Algemeen Bestuur van Wetterskip Fryslân.

Inspraakprocedure

Het ontwerp-peilbesluit is in de projectgroep Oude Willem afgestemd met de overige partijen. Tijdens de inspraakprocedure hebben belanghebbenden de kans om schriftelijk of mondeling een zienswijze in te dienen. Dit wordt de inspraakperiode genoemd. Deze inspraakperiode wordt bekend gemaakt op www.Officiëlebekendmakingen.nl.

De ingediende zienswijzen worden beoordeeld en de indiener wordt de gelegenheid geboden om op een hoorzitting de zienswijze nader toe te lichten. De beoordeling van de zienswijzen wordt vastgelegd in een antwoordnota.

Besluitvorming, zienswijzen en beroep.

Na beoordeling van de eventuele zienswijzen wordt het ontwerp-peilbesluit met de antwoordnota ter vaststelling voorgelegd aan het algemeen bestuur van het waterschap. Na vaststelling van het peilbesluit kan eventueel beroep tegen het peilbesluit bij de Rechtbank worden aangetekend.

Looptijd en inwerkingtreding

Het peilbesluit heeft een geldigheidsduur van 10 jaar. Na 10 jaar volgt een herziening van het peilbesluit. In deze herziening zullen ook alle peilwijzigingen worden beoordeeld die tijdelijk aan de hand van een vergunning zijn gerealiseerd.

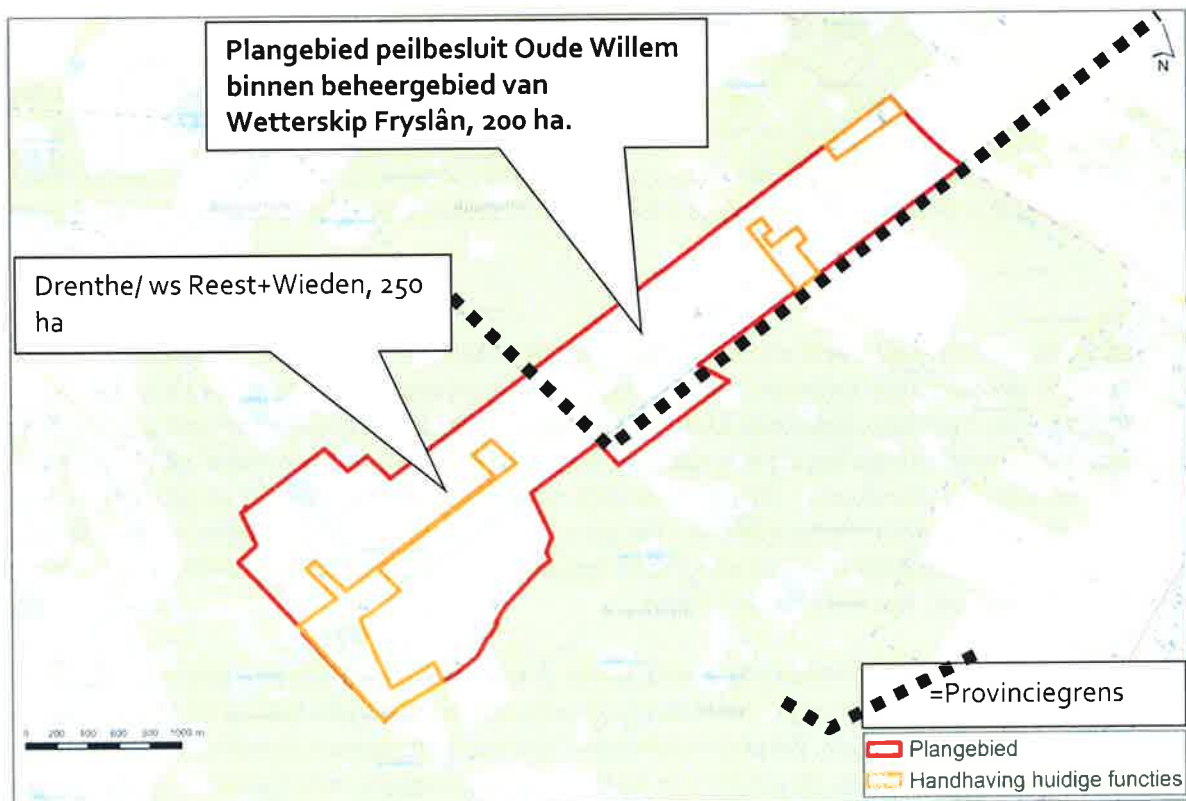
Het peilbesluit treedt in werking na uitvoering van de benodigde maatregelen. Dit zal op de website van Wetterskip Fryslân bekend worden gemaakt.

PLANGEBIED

Ligging

Het peilbesluit voor het Friese deel van de Oude Willem ligt geheel binnen het grondgebied van de gemeente Ooststellingwerf. Het gaat hier om een gebied van circa 200 hectare. De rest van het plangebied Oude Willem (250 hectare) ligt binnen de provincie Drenthe/Waterschap Reest en Wieden. De totale oppervlakte van het nu in te richten gebied bedraagt 450 hectare.

In figuur 3.1 is de begrenzing van het plangebied (op hoofdlijnen)

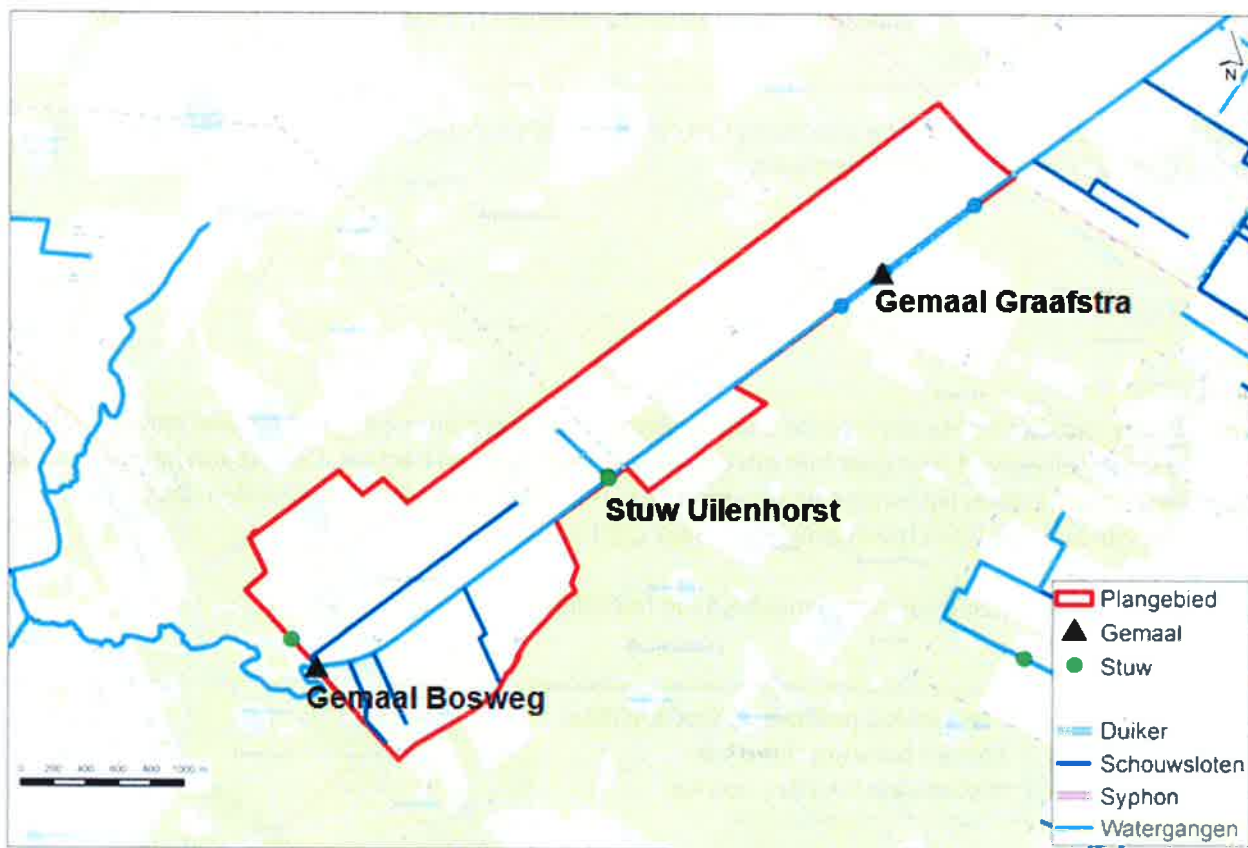

Figuur 3.1 Plangebied (bron: watergebiedsplan Oude Willem, W+B 2013)

Watersysteem

Het gebied Oude Willem maakt deel uit van het brongebied van de Vledder Aa maar wordt in de huidige situatie in twee trappen in noordoostelijke richting bemalen op de Drentse Hoofdvaart. Ook het Friese deel van de Oude Willem watert via de Tilgrup af op de Drentse Hoofdvaart.

In figuur 3.2 is de waterhuishoudkundige situatie afgebeeld. Hierop is de Tilgrup als lichtblauwe lijn aangegeven.

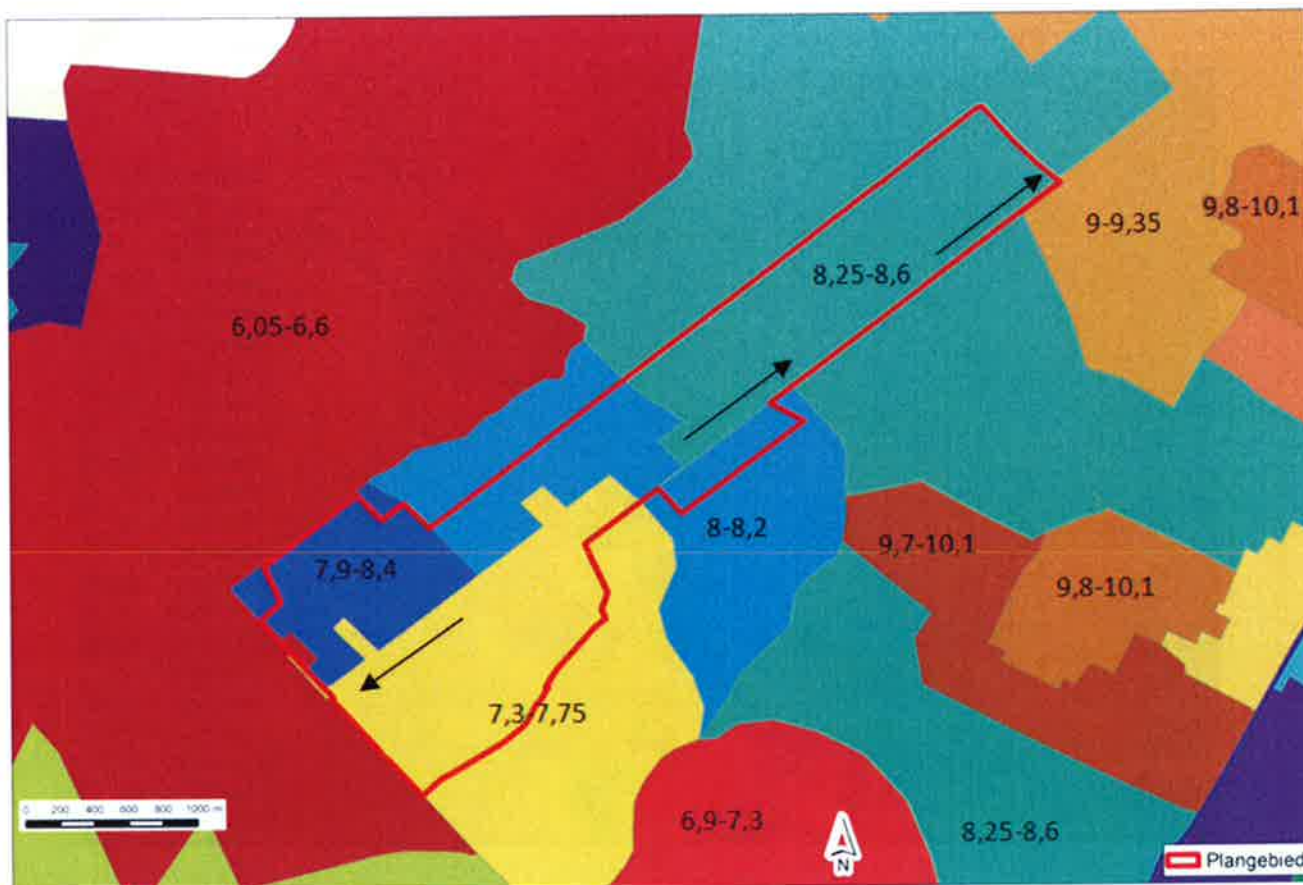

Figuur 3.2 Huidige waterhuishoudkundige situatie (bron: watergebiedsplan Oude Willem, W+B 2013).

Hydrologie

Het gebied Oude Willem maakt deel uit van de bovenloop/het brongebied van de Vledder Aa. Dit is een laaglandbeek die afwatert naar Drenthe. Vroeger (voor de ontginning) lag in het gebied een uitloper van het Smilder hoogveen en het Fochteloërveen. Door de veenontginning is het plangebied veel lager komen te liggen. Ondanks de relatief lage ligging ten opzichte van de omgeving is in het gebied toch hoofdzakelijk sprake van infiltratie van grondwater. Slechts bij enkele watergangen is sprake van enige kwel. In Terwisscha, enkele kilometers ten noorden van het plangebied, wordt circa 7,5 miljoen m³/jaar drinkwater gewonnen door Vitens. De drinkwaterwinning heeft geleid tot een daling van de grondwaterstand in het Drents Friese Wold en ook iets in de Oude Willem.

In figuur 3.3. zijn de huidige peilvakken afgebeeld. In het gebied worden enkele peilvakken onderscheiden waarbij de peilen variëren tussen +7,3 m NAP aan de Drentse zijde tot +8,30/+8,60 m NAP (gemaal Graafstra aan de Bosweg) aan de Friese zijde. De afvoerrichtingen zijn ook aangegeven. Duidelijk zichtbaar is de afvoer van de Friese zijde (peilvak +8,30/+8,60 m NAP) in noordoostelijke richting via het gemaal Graafstra.

Figuur 3.3.: Huidige peilvakken, (peilen in m. NAP (bron: watergebiedsplan Oude Willem, W+B 2013))

De grondwatersituatie in de huidige situatie kan als volgt worden omschreven:

De gemiddelde hoogste grondwaterstand varieert van 0,25 tot 0,75 m beneden maaiveld. De gemiddelde laagste grondwaterstand bevindt zich tussen de 0,75 en 1,50 meter beneden maaiveld. Op de flanken van het gebied (daar waar het maaiveld oploopt) is de grondwaterstand veelal dieper dan 2 meter beneden maaiveld. De relatief lage grondwaterstanden in combinatie met de grote fluctuatie wijzen op een infiltratiesituatie.

De grondwatertrappen zijn aangegeven op de bodemkaart in figuur 3.6.

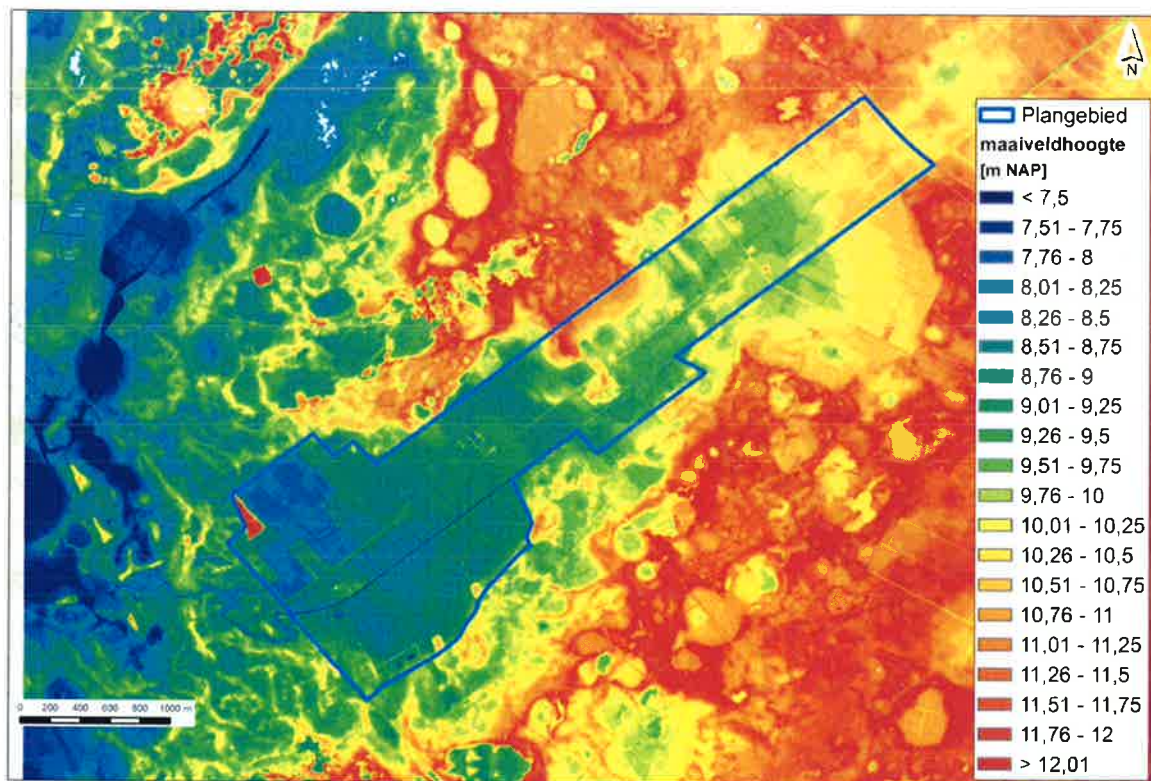
Waterkwaliteit en ecologie

De huidige waterkwaliteit is voedselrijk. Van de ecologie van de watergangen zijn geen gegevens bekend. In dit project heeft de waterkwaliteit niet de hoogste prioriteit maar het herstel van de hydrologie zodat de verdroging in het Drents Friese Wold afneemt.

Gebiedspecifieke kenmerken

Maaiveldhoogte

Uit de hoogtekaart (figuur 3.5.) van het gebied blijkt dat de hoogteverschillen typerend zijn voor een beekdal. De lage ligging van de enclave Oude Willem is duidelijk te zien. Het omliggende natuurgebied ligt hoger dan +10 meter NAP. Binnen de Oude Willem loopt de maaiveldhoogte af van +10 in het noordoosten tot circa +8 m NAP in het zuidwesten. In de natuurlijke situatie vindt de waterafvoer ook in die richting plaats.

Figuur 3.5. Hoogtekaart, in m. NAP (bron: watergebiedsplan Oude Willem, W+B 2013)

Bodemopbouw

Volgens de Bodemkaart (figuur 3.6.) bestaat de bodem in het plangebied uit zandgronden en op lagere delen veengrond. De dikte van het veenpakket is gering (<1,20 meter).

Grondgebruik

Het grondgebruik binnen het plangebied is landbouw (akkerbouw), bebouwing/wegen en deels natuur. Door de aanwijzing van het gebied als EHS verandert het grondgebruik van landbouw naar natuur. Ook blijven enkele woningen en wegen gehandhaafd.

Waterhuishoudkundige functie

Binnen dit peilbesluit komt als waterhuishoudkundige functie "water voor natuur" en "water voor landbouw met veel verspreid voorkomende natuur van lokaal belang" voor. De waterkwaliteitseisen van de hier voorkomende natuurdoeltypen variëren van voedselarm tot zwak eutroof water dat bestaat uit regen- en vooral (jong) grondwater. Dit peilbesluit is er op gericht om het grondwaterregiem te verbeteren en de verdroging terug te dringen.

Nationaal landschap/nationaal park

Aan het plangebied is in het WHP van de provincie Fryslân de volgende functie toegekend:

- Natuur van nationaal/Internationaal belang

N2000 gebieden

Het gebied Oude Willem ligt binnen het N2000 Drents Friese Wold en Leggelderveld.

Figuur 3.6. Bodemkaart (bron: watergebiedsplan Oude Willem, W+B 2013)

WAT WORDT HET PEIL?

Wetterskip Fryslân heeft haar visie op peilbeheer samengevat in de Richtlijn Peilbeheer (Wetterskip Fryslân, 2012). Belangrijke afweging ten aanzien van het aanpassen van het peil in dit gebied is het verbeteren van functiebediening ten behoeve van natuur. Waar de functiebediening kan worden verbeterd is onderzocht in het watergebiedsplan, het zogenaamde Gewenst Peilbeheer.

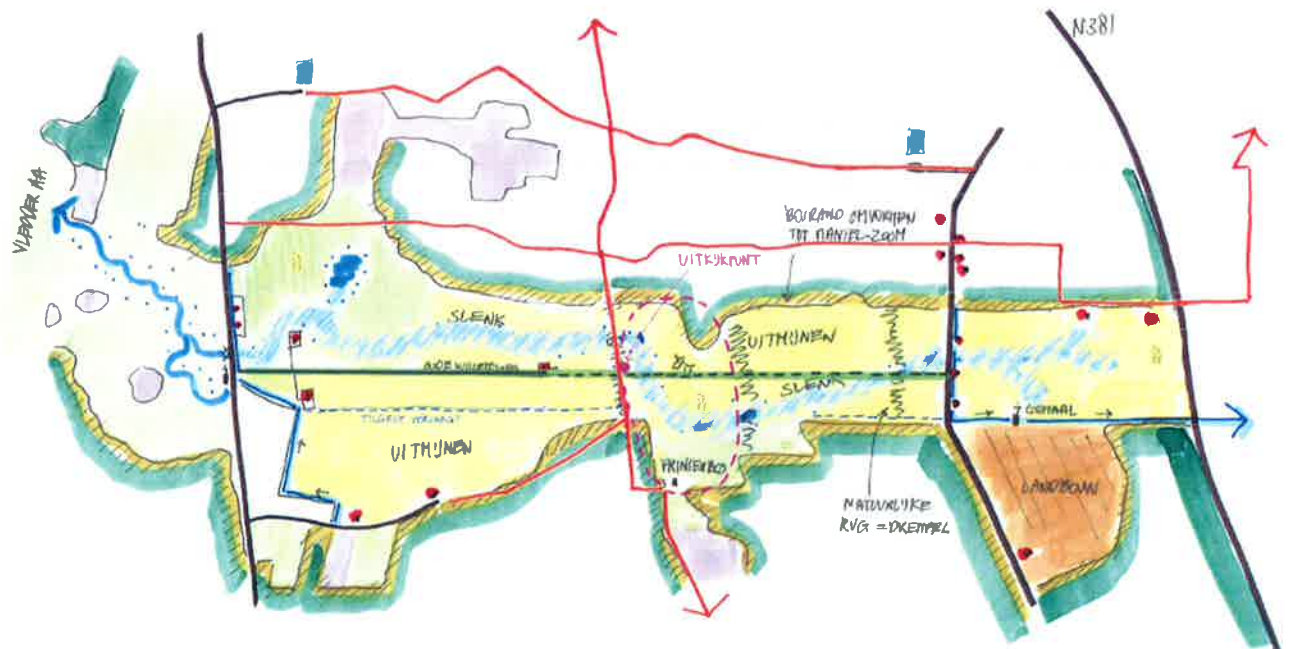
In dit peilbesluit worden de wijzigingen die zijn voorgesteld in het Gewenst Peilbeheer formeel vastgesteld. Naast deze wijzigingen omvat dit peilbesluit ook eventuele correctie van fouten en onvolkomenheden in het vigerende peilbesluit.

Dit peilbesluit heeft betrekking op het plangebied Oude Willem voor zover het binnen het beheergebied van Wetterskip Fryslân is gelegen.

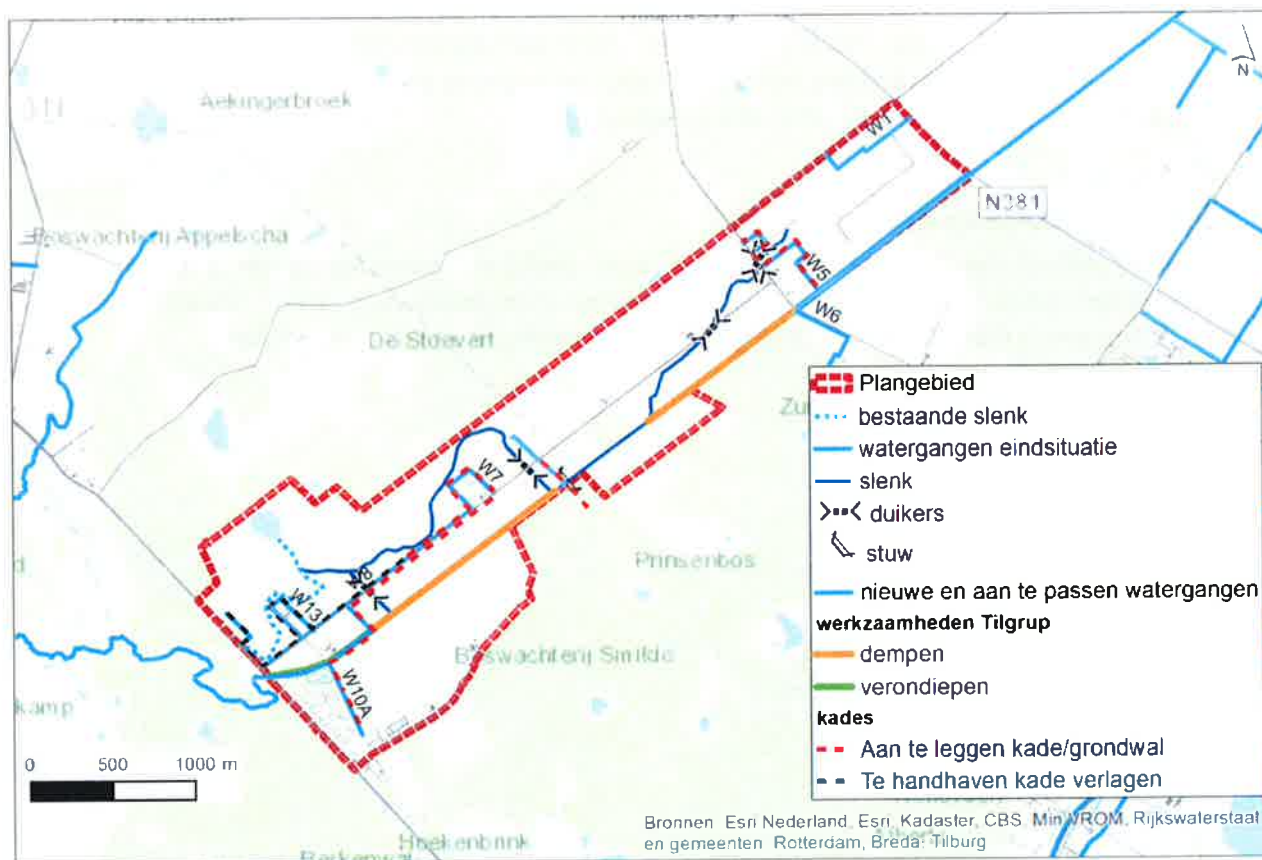
Gewenst Peilbeheer

Om inzicht te krijgen in het Gewenst peilbeheer is in het Watergebiedsplan Oude Willem hoe de oppervlaktewaterpeilen en grondwaterstanden afgestemd kunnen worden op de natuurfunctie. De belangen van de overige gebruikersfuncties, zoals die van bebouwing en infrastructuur zijn ook nadrukkelijk onderzocht omdat het om concrete inrichtingsmaatregelen gaat. Ook het effect van de maatregelen op

naastliggende landbouwgebieden is onderzocht. In figuur 4.1. en 4.2. zijn het ruimtelijke schetsontwerp en de inrichtingsmaatregelen afgebeeld.

Figuur 4.1.: Schets ruimtelijk ontwerp (bron: watergebiedsplan Oude Willem, W+B 2013)

Figuur 4.2.: Inrichtingsmaatregelen

Doelrealisatie

Landbouw

In het plangebied komt na inrichting aan de Friese zijde geen landbouw meer voor. Wel liggen ten zuidoosten en ten noordoosten van het plangebied nog landbouwpercelen (Drenthe).

Natuur

De huidige grondwaterstanden en oppervlaktewaterpeilen in het gebied Oude Willem zijn afgestemd op akkerbouw en niet op natuur. Dit leidt tot verdroging van grondwaterafhankelijke natuur (hoogveentjes, heide, vennen etc.) in het Drents Friese Wold. Uit modelberekeningen in het kader van de waterwinning Terwisscha is destijds gebleken dat de verdroging in het N2000 gebied Drents Friese Wold voor 50% wordt veroorzaakt door de drinkwaterwinning Terwisscha en voor 50% door de ontwatering in de Oude Willem.

Knelpunten

Uit het watergebedsplan Oude Willem is naar voren gekomen dat er verdroging optreedt in het Drents Friese Wold en dat er behoefte is aan een groter voedingsgebied van de beek de Vledder Aa. Voldoende waterafvoer en stroming van water zijn essentieel voor beekherstel.

Peilvoorstellen

Het huidige peilbesluit van de Oude Willem stamt voor een groot deel nog uit 1993 (Waterschap De Stellingwerf). In de toekomstige situatie worden de oppervlaktewaterpeilen aan de Friese zijde van het plangebied verhoogd van +8,30/+8,60 wp/zp naar +9,40 bovenpeil. Bij het onderpeil vallen de te realiseren

slenken droog. Dat past bij het infiltratiekarakter van het plangebied. Er is geen wateraanvoer mogelijk in de nieuwe situatie.

In extreem natte situatie (bijv. T=100 jaar) kan het oppervlaktewaterpeil oplopen tot +9,90 m NAP.

Rond de bebouwing aan de Bosweg blijven de huidige waterpeilen gehandhaafd (+8,60/+8,30 m NAP).

De peilen van de peilgebieden zijn in tabel 4.5. weergegeven.

Bandbreedte vast gelegde peilen

Bij nieuwe peilbesluiten hanteren we het uitgangspunt dat bij een bandbreedte van meer dan 10 cm het peil wordt vastgelegd als een flexibel peil, waarbij de boven- en ondergrens op de peilenkaart wordt vastgelegd. Hieronder staan in tabelvorm de peilwijzigingen en benamingen van de waterpeilen.

Tabel 4.5: overzicht peilwijzigingen

Code peilvak	Oppervlakte peilvak (ha)	Peil volgens oude peilbesluit (m t.o.v. NAP)	Werkelijk peil (m t.o.v. NAP)	Toekomstig peil (m t.o.v. NAP)	Toelichting op het peilgebied: Afwatering of bemaling.
AP-01		+8,60 zp +8,30 wp	+8,60 zp +8,30 wp	+9,40 bovpeil	Gebied is afhankelijk van gebiedseigen water. Het bovenpeil wordt +9,40 m NAP maar dit kan onder invloed van verdamping/wegzijging uitzakken terwijl bij hevige piekneerslagen het waterpeil kortstondig tot +9,90 m NAP kan oplopen.
AP-02		+8,60 zp +8,30 wp	+8,60 zp +8,30 wp	+8,60 zp +8,30 wp	Handhaving huidige peilen rond bebouwing en Bosweg

Verklaring afkortingen en terminologie tabel:

- 1) In stedelijk gebied wordt voor het gewenste peilbeheer de drooglegging gebruikt.
 - 2) De doelrealisatie is alleen benoemd waar een wijziging t.o.v. de werkelijke situatie plaats vindt.
- ZP / WP = Seizoensgebonden peilbeheer met een zomerpeil en een winterpeil en een beheermarge van +/- 5 cm. Bij een seizoensgebonden peil is het eerstgenoemde peil het zomerpeil.
 - VP met beheermarge = Bij nieuwe peilbesluiten hanteren we het uitgangspunt dat bij een bandbreedte van meer dan 10 cm het peil wordt vastgelegd als een flexibel peil, waarbij de boven- en ondergrens op de peilenkaart wordt vastgelegd.
 - Bp= bovenpeil, Op=onderpeil. Samen vallen ze onder het flexibel peilbeheer. Indien alleen een bovenpeil is vermeld, is er geen aanvoer van oppervlaktewater.
 - Peilvakcode = correspondeert met de peilvaknummering op de peilenkaart. DO staat voor Dongeradeel (peilbesluit Watergebeidsplan Dongeradeel). TS staat voor Terschelling.
 - Peilaanpassing vindt periodiek plaats bij zettinggevoelige bodems om ervoor te zorgen dat het waterpeil gelijke tred houdt met de autonome daling.
 - Van peilverlaging wordt gesproken indien de drooglegging vergroot wordt in verband met gewenst peilbeheer, bij voorbeeld om de productieomstandigheden voor de landbouw te verbeteren. Hierdoor wordt met name in veengebieden het proces van de maaiveldaling en van verlaging van de grondwaterstand versneld.

EFFECTEN VAN DE PEILWIJZIGINGEN

De peilwijzigingen, zoals deze in het vorige hoofdstuk beschreven zijn, brengen een aantal effecten met zich mee. In dit hoofdstuk worden de mogelijke effecten op de waterhuishouding (5.1) en de gebruiksfuncties (5.2) in beeld gebracht.

Effecten op het watersysteem

In dit peilbesluit gaat het om vastlegging van de nieuwe op natuur toegesneden waterpeilen in de Oude Willem.

Het watergebiedsplan Oude Willem gaat uit van peilverhogingen in het hele gebied met uitzondering van de zones rond de bestaande bebouwing.

Waterhuishouding

In dit peilbesluit worden de toekomstige waterpeilen vastgelegd.

Het aantal peilvakken neemt toe van 1 naar in totaal 2 peilvakken.

De hoogteverschillen van enkele meters in combinatie met de verschillende functies (natuur en bebouwing) rechtvaardigen het vastleggen van verschillende peilvakken in het gebied.

Kunstwerken en watergangen

In de nieuwe situatie wordt een groot deel van de Oude Willem weer vrij afstromend ipv bemalen. Een knijpstuw reguleert de waterafvoer richting de Vledder Aa. Hiermee wordt het watersysteem meer flexibel dan nu het geval is met vaste zomer- en winterpeilen.

Bergingscapaciteit

Het peilbeheer is geënt op de uitgangspunten van Waterbeheer 21^e eeuw: Vasthouden, bergen, afvoeren. Door dit peilbesluit wordt het waterpeil en het waterbeheer beter op de verschillende functies van het plangebied afgestemd. Er vindt geen afwenteling van waterbezwaren plaats. De veerkracht van het watersysteem neemt juist toe door een betere benutting van de beschikbare waterberging en knijpen van de watervoer. Door toepassing van een ondiep/breed slenkensysteem in combinatie met waterberging boven maaiveld ontstaat een bergingscapaciteit van circa 670.000 m³ eens in de 100 jaar. Dit is ruim meer dan de VBA doelstelling die het Waterschap Reest en Wieden voor het gebied heeft vastgelegd: 400.000 m³.

Peilbeheer en onderhoud

Het aantal peilvakken neemt weliswaar toe maar de beheerinspanning blijft voor Wetterskip Fryslân gelijk omdat het systeem zelfregulerend wordt en de afvoer richting Drenthe plaatsvindt. Waterschap Reest en Wieden bedient de peilregulerende kunstwerken.

Waterkwaliteit

De verwachte effecten van de peilwijziging zijn een verbeterde waterkwaliteit en ecologische toestand van de beek Vledder Aa. Door het grotere voedingsgebied blijft de beek langer watervoerend en neemt de stroming toe. Dat is positief voor het beekarakter.

Fysisch-chemische waterkwaliteit

Uitspoeling fosfaat en zware metalen

In het gebied Oude Willem is straks sprake van hogere grondwaterstanden. Hierdoor spoelt enige tijd fosfaat uit. Door uitmijning van de gronden vindt ook afvoer van fosfaat plaats.

Uitspoeling stikstof

De uitspoeling van stikstof neemt onder nattere omstandigheden af omdat er meer denitrificatie plaatsvindt.

Verziltig

In het gebied treedt geen verziltig op. Peilverhogingen zijn wat betreft verziltig over het algemeen positief (ze dringen de verziltig juist terug).

Gebiedsvreemd water

In het gebied Oude Willem wordt geen gebiedsvreemd water ingelaten.

Ecologische waterkwaliteit

Waterdiepte

De hoeveelheid ondiep water neemt toe in het slenkensysteem. Daarentegen neemt de hoeveelheid diep water af door gedeeltelijke demping van de diepe (drainerende) hoofdwatgang Tilgrup.

Barrières voor vis

Het aantal barrières blijft gelijk.

Lozingen en handhaving

Sporen met WVO-vergunning

In het gebied waarvoor een nieuw peil wordt voorgesteld, is geen WVO vergunning verleend. Er zijn ook geen riooloverstorten in het plangebied aanwezig.

Sporen met handhaving

In het gebied waarvoor een nieuw peil wordt voorgesteld, zijn geen bevindingen van handhaving.

Gevallen van bodemverontreiniging

Op de signaleringskaart mogelijke bodemverontreinigingen zijn in het plangebied geen bodemverontreinigingen aangegeven.

Effecten op de gebruiksfuncties

Bebouwing en infrastructuur

Aan de Friese zijde van het plangebied blijft de bebouwing aan de Oude Willem en de noordelijke Bosweg gehandhaafd. Deze woningen houden een op bebouwing afgestemd waterpeil (1 meter drooglegging) en afvoer. De afvoer van de woningen vindt plaats via het bestaande gemaal Graafstra aan de Tilgrup. In figuur 5.1. is oranje omlijnd aangegeven waar aan de Friese zijde bebouwing gehandhaafd blijft. Figuur 5.2. is het detailkaartje van de waterhuishouding rond de bebouwing.

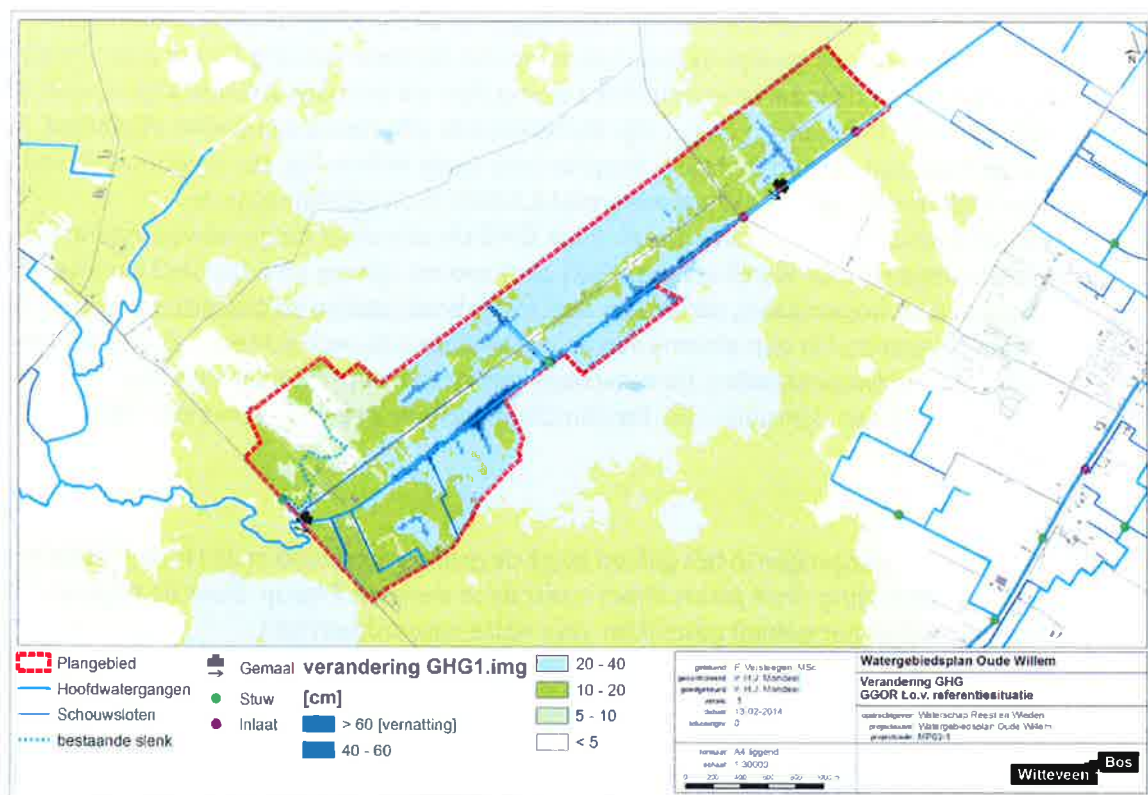
Figuur 5.1.: te handhaven huidige functies (bron: watergebiedsplan Oude Willem, W+B 2013)

Figuur 5.2. Inrichtingsmaatregelen ter hoogte van de Bosweg

Landbouw

In het plangebied Oude Willem liggen aan de Friese zijde (door de functiewijziging) geen landbouwpercelen meer. Wel grenzen er aan de zuidoostzijde en aan de noordoostzijde

Figuur 5.4.: Verandering GHG, gemiddelde hoogste grondwaterstand (bron: watergebiedsplan Oude Willem, W+B 2013)

Overige effecten

Archeologische - en Cultuurhistorische waarden

Uit archeologisch onderzoek is gebleken dat er geen bezwaar is tegen de meeste werkzaamheden. Slechts voor twee maatregelen is nog archeologisch onderzoek geadviseerd: de nieuwe en te herprofilen en de slenk.

Recreatie

Het gebied wordt na inrichting vrij toegankelijk voor bezoekers. Er ontstaat een voor liefhebbers van "struinnatuur" interessant en afwisselend gebied.

Flora en Fauna

Door middel van een Flora- en faunatoets is het voorkomen van een aantal zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet) in het plangebied aangetoond. Voor de poelkikker, ringslang en gewone dwergvleermuis wordt een ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd.

TOETSING AAN BELEID EN REGELGEVING

Het peilbesluit voldoet aan het Europese en nationaal beleid t.a.v. de:

- Natura 2000: Dit peilbesluit levert een bijdrage aan verdrogingsbestrijding in het N2000 gebied Drents Friese Wold en is daarmee niet strijdig met Natura 2000 omdat er nergens in de praktijk verlaging van de waterpeilen in of nabij Natura 2000 plaatsvindt.
- WB 21: Dit peilbesluit past ook in de uitgangspunten van WB 21, vasthouden, bergen, afvoeren omdat de toekomstige inrichting tot lagere piekafvoeren en meer kunnen bergen van water leidt. Er is geen sprake van afwenteling.
- KRW: Dit peilbesluit levert een bijdrage aan KRW doelen t.a.v. de beek Vledder Aa.
- Flora- en Faunawet: De inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd volgens de gedragscode Flora- en Faunawet.
- MER: Er is een vrijwillige Plan-Mer uitgevoerd om tot een goed afgewogen inrichtingsplan te komen.

Het peilbesluit past in het provinciale, gemeentelijk en waterschapsbeleid:

- Dit peilbesluit past in de doelstellingen t.a.v. water zoals verwoord in het Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân en het Waterhuishoudingsplan van de provincie Fryslân. Peilwijzigingen vloeien voort uit het watergebiedsplan Appelscha en de concrete uitwerking daarvan in het watergebiedsplan Oude Willem en doen recht aan de verschillende functies.

CONCLUSIE

Uit het onderzoek blijkt dat de waterhuishouding goed op de gewijzigde functie en te handhaven functies (bebouwing) kunnen worden afgestemd en dit peilbesluit past binnen de kaders van het watergebiedsplan Appelscha en het watergebiedsplan Oude Willem. De peilwijzigingen passen derhalve in het geldende beleid van de Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en het landelijk beleid en regelgeving.

Met dit peilbesluit is het waterpeil en het waterbeheer goed op de verschillende functies van het plangebied afgestemd.